

UČITELJSKI TOVARIŠ

Glasi avstrijskega jugoslovanskega učiteljstva

Vse spise, v oceno poslane knjige itd. je pošiljati samo na naslov:

Uredništvo Učiteljskega Tovariša
v Idriji.

Rokopisov ne vračamo.

Vse pošiljatve je pošiljati franko.

Učiteljski Tovariš izhaja vsak petek popoldne
Ako je ta dan praznik, izide list dan pozneje.
Vse leto velja . . . 10— K
pol leta 5— „
četrt leta 2-50 „
posamezna številka po 20 h.

Za reklamne notice, pojasnila, poslana, razpise služb je plačati po 20 h za petit-vrsto.
Priloge poleg poštnine 15 K.

Za oznanila je plačati od enostolpne petit-vrste,
če se tiska enkrat . . . 14 h
. dvakrat . . . 12 „
. trikrat . . . 10 „
za nadaljna uvrščanja od petit-vrste po 8 h.
Oznanila sprejema Učiteljska tiskarna (telefon št. 118).

Naročnino, reklamacije, to je vse administrativne stvari je pošiljati samo na naslov:

Upravništvo Učiteljskega Tovariša
v Ljubljani.

Poštna hranilnica št. 53.160.

Reklamacije so proste poštnine.

Prvo poletje je minilo. S težavami in žrtvami smo vzdrževali svoj list. Prosimo nujno vse cenjene naročnike in naročnice, ki še niso poravnali naročnine za tekoče, oziroma še za preteklo leto, naj store to čimprej, ker moramo poštno in tiskarske stroške redno plačevati. Mnogo naročnikov, ki so v vojni, ni plačalo lani in letos nič, nekateri so odpovedali zaradi draginje. **Ako ostali ne ustrežejo nujni in opravičeni naši prošnji, smo primorani, da izdajo lista za nedoločen čas s to ali s prihodnjo številko ustavimo. Biti ali ne biti — to je sedaj odvisno od požrtvovalnosti in zvestobe naše stanovske zavednosti! — V pozitivnem primeru izide prihodnja številka našega lista dne 20. avgusta 1915.**

Današnji številki smo priložili poloznice vsem p. n. naročnikom, ki so poravnali polletno naročnino, in onim, ki jo sploh še niso plačali.

V šolskih počitnicah.

Veliko je bilo že čitati o delovanju in požrtvovalnosti učiteljstva v prid »Rdečemu križu«. Prav lepo vsoto denarja je učiteljstvo prispevalo deloma iz svojih lastnih skromnih dohodkov, deloma nabranih pri domoljubnih ljudeh. Učiteljice so se izkazale s pletenjem raznih potrebščin za naše vrle vojake. Ponosno lahko zre učiteljstvo na svoje delovanje. Zato pa le naprej pogumno in neumorno vsak na svoj način pomagajmo domovini!

Tudi v letošnjih velikih šolskih počitnicah ne počivajmo popolnoma. Izprememba dela je tudi razvedrilo. Posebno učiteljice, poprimite se iznova pletenja ali šivanja za vojake. Druge, kjer je prilika zato, pomagajte pri postrežbi ranjencev. S tem bodete olajšale nekoliko delo onim požrtvovalnim damam, ki se že od začetka vojne trudijo po bolnišnicah.

LISTEK

Vilko Mazi:

Glas iz domovine.

Čul sem ljudi, ki so klicali dom, sede svoje, ki so jim nepokojne duše romale slehno uro do rodne zemlje. Nesteto pisem sem čital, nebroj knjig: povsod nebrzdano kopnenje po kraju, kjer je tekla zibelka, kjer je pela mati sladke uspavanke, koder je šlamladost vsa ovenčana in neskrbna. In bil sem sam med tisto množico nepokojnih in sem pošiljal dušo tja v svojo Belo Krajino, tja k Lahinji, ki tako ljubko objema Črnomelj, tja v Vojno vas, kjer počivajo vsi moji: mati, oče, sestra, bratje; tja na Majer, ki je bil dom vsem tistim uram mojega detinstva, kolikor jih morem šteti srečnih in blaženih...

Ali če se zdaj domislim teh starih koprnjenj, klicanj in vzdihov, svojih tujih, se mi zde vsi tako majhni in neogljeni, da bi brez truda našel tisto besedo, ki bi jih dopovedala: klic otroka, ki se mu je skrila mati za vogalom.

Po bolnišnicah je gotovo razen strokovne postrežbe tudi mnogo drugega dela. Šivanje, krpanje perila, likanje, postiljanje razume vsaka kolikortoliko praktična ženska, četudi nima kot učiteljica posla z gospodinjstvom. V tem bi gotovo učiteljice med počitnicami rade pomagale. Ker imamo sedaj bojno polje takorekoč v neposredni bližini, bo gotovo naval ranjencev v naših krajih večji, kakor s prejšnjih oddaljenejših bojišč. Zato pa postavimo vse svoje moči na razpolago ljubljani domovini! Pomagajmo vsak po svoji moči, kjer je treba! Poprimimo se vsakega, tudi najnavadnejšega dela! Vsako delo je častno, ako služi domovini!

Učiteljica.

Vojna.

JUNAKOV GROB.

ALOJZIJ KOPRIVEC.

Padel je junaške smrti na severnem bojišču tovariš Alojzij Koprivec, nadučitelj iz Selc. Bil je vso dobo svojega učiteljevanja naš naročnik. — Rojen je bil leta 1883. v Preski, učiteljske je dovršil leta 1906., definitivno je bil nameščen l. 1909. — Bil je vrl, odkritosrčen tovariš, požrtvovalen učitelj in izvrsten čebelar. — Mladin in ljudstvo je vnmel za vse dobro in lepo; sam je najbolje in najlepše, kar je imel — svoje krepko, moško življenje — daroval cesarju in domovini!

Bodi učitelju-junaku zvesto ohranjen najblazji spomin!

ŠTEFAN KACIAN.

Kot prva žrtev vojne z Italijo je padel dn 25. maja na koroški meji enoletni prostovoljec Štefan Kacian, učitelj v

In sem videl obraze, ki so bili ozarjeni od glasú iz domovine. Sam sem bil dostikrat med njimi in sem mislil, da srečnejših trenutkov ne bo nikoli več. Zdaj spoznavam, kako smo bili vsi skupaj razvajeni, kako skromna je bila vsa tista naša sreča.

Kaj vse sem doživel zdaj! Lopate in krampi so izrebli globoke jarke, naša nova bivališča. Na levo in desno rov, podolgem in počez rov: pravo krtovo življenje. Obraz, roke in obleka — vse od prsti, od blata. Ponoči nemo prehajanje od jarka do jarka, od rova do rova, kakor prikazni, ki jih je zbudila noč. Pogled vedno uprt po neskončni planjavi, kjer tu — tam hušne iz sovražnega jarka droban ogenj — dva, trije zapored, čela vrsta hkrati, in v tem trenutku že zbrilga rezek žvižg nad glavo. Tam čisto na horizontu se zabliška v velikem polkrogu. Nehote se sklonijo hrbtišča, zakaj čez nekaj sekund mora že pribrenčati strašna kepa jekla z nedopovedano ljutoštvjo. Gorje, kamor se zarije s svojo divjo detonacijo! Ali padé sprédaj, ali zadaj, morda levo, ali desno, morda si baš reže pot do mene? — Tesen trenutek — pa je že mimo: tam za mano je brznila zemlja visoko v mesečino. Glava se dvigne, zopet blisk tam v dalji, dva, trije... Kako tuli po zraku; smrt se vozi pod zvezdami. S kakšnim cinizmom se vozi!

Gorjah pri Beljaku. — Odšel je bil v vojake šele 15. januarja. — Nenadna smrt je dohitela mladega učitelja na patrolji.

Bodi mu ohranjen časten spomin!

KAREL HLEBEC.

Tovariš Ivan Mahnič, nadučitelj v Smastu-Tolminu, nam piše iz ruskega ujetništva z dne 4. aprila: »Sporočam, da je v tukajšnji bolnišnici (Kijev-Lavra) umrl na jetiki tovariš Karel Hlebec, nadučitelj na Velikem Ubeljskem pri Postojni... V tej bolnici se nahajam kot sanitarni ujetnik nad mesec dni. Godi se mi dobro. — Mi smo to poročilo prejeli dne 4. julija, torej ravno po treh mesecih. — Pokojnega tovariša Hlebca, ki je bil rojen leta 1882 v Sevnici, je dohitela običajna učiteljska bolezen v neizmerni dalji od ljubljene domovine. Ta bolezen ne prizanaša nikomur in nikjer, kdor je zapisan žalostni zgodnji smrti!

Bodi ljubemu, zvestemu tovarišu najlepši spomin!

VALENTIN TERČON.

Na italijanskem bojišču je padel junaške smrti tovariš Valentin Terčon, učitelj-voditelj v Volčji dragi, rojen v Mavhinjah na Krasu leta 1889. Maturiral je leta 1908, definitivno je bil nameščen l. 1912. — Sovražnikova krogla ga smrtno zadela v glavo. — Celih 10 mesecev se je boril na srbskem bojišču in bil tudi tam odlikovan s svetinjo izredne hrabrosti proti sovražniku. Pokojnik je bil splošno priljubljen zaradi svojih dobrih lastnosti in narodne ter stanovske zavednosti. Gotovo ostane njegovo plemenito delovanje v spominu vsem onim, ki so ga poznali. Užaloščeni soprogi in komaj nekaj mesecev stari hčerki ter njegovim staršem naše najskrenejše sožalje. Ti pa, dragi Tine,

— Če se te to uro izogne, ali te ne doseže morda prihodnjo, morda jutri?

Nehote plane v dušo misel na dom. Ko bi se ji še tako skrival, ne uideš ji. Mimo tebe blisne slika vsega tistega najdražjega, kar si pustil tam daleč za sabo. Zavesi se in ugasne, vse v enem trenutku. Kako hitro se pogovarja duša z domom! Nikdar prej se ni pogovarjala tako. Mudi se ji — vsak pogovor je lahko poslednji... Pogovor? — Saj so to pravzaprav samo vpraševanja, ki jim sam odgovarjaš po razpoloženju. Nazadnje se prepričaš, da si vendar odtrgan oddoma, da so vsi ti pogovori duše le sanje, in takrat se te poloti kopnenje po živem glasu iz domovine s tako neodoljivo silo, da bi šel in bi gore razmaknil, da bi se ti pokazal živ dom... Saj ni besed! Tisto kopnenje, ki si ga kdaj imenoval veliko, neizmerno, je bilo komaj kopnenje, pohlevna želja.

Samo pisana beseda je, ki te more zdaj resnično zvezati z domom. Naj bo tudi skopo število teh besed, nedopovedano blaženstvo gre skozi dušo, ko jih čitaš. Glas iz domovine! Kako dolgo sem čakal nanj! Cel mesec, ah, to je bila cela večnost. Vi, gospod urednik, ste bili prvi, ki ste me našli. Preiskrena hvala Vam! Spominjal se Vas bom odslej še bolj pridno. Kadar bo le prilika, dobite zopet sporočilo, če ne pade prej križ čez ta račun...

počivaj v miru v naši narodni grudi, ki si jo tako žarko ljubil.

Bodi učitelju - junaku neminljiv spomin!

USODA UČITELJEV V VOJNI.

Izza zadnjega izkaza je padlo v vojni 195 čeških učiteljev, ranjenih 571. — Nemških učiteljev z Morave je v vojni 50%, t. j. čez 1200. Padlo jih je 40, ranjenih in bolnih je 280. — Čeških nemških učiteljev je padlo 177, ranjenih je 394, pogrešanih 67. — Z Dolenje Avstrije je do začetka julija padlo 79, ranjenih in bolnih 301, pogrešanih 40. — Z Berlina je do začetka junija v vojni 1469 učiteljev, padlo jih je 76, ranjenih 166, pogrešanih 174. — Saških učiteljev je padlo doslej 480, pogrešanih je 428. — Prusko naučno ministrstvo je napravilo spominsko desko padlim učiteljem od ljudskih do visokih šol. Doslej je zapisanih 2389 imen, od teh 1468 ljudskošolskih učiteljev. — Z Dunaja poročajo listi 2. t. m.: Pred razsodnim sodiščem je stala mestna učiteljica Ivana baronica Murmannova zaradi zločina poizkušenega zavajanja k vohanstvu. Nago-varjala je častnike, da bi proti bogatemu plačilu vohunili za Rusijo. Obtoženki se je krivda dokazala ter je bila obsojena na dve leti težke, s postom poostrene ječe. Razentega je izgubila plemstvo.

V SEDANJI SVETOVNI VOJNI.

trpe največ slovanski narodi, ker vzhodni in južni boji se vrše vsi na slovanskih tleh, v Galiciji na poljskih in rutenskih tleh, v Bukovini na utenskih tleh, v Karpatih na slovaških tleh, v Sremu in v Bosni in v Dalmaciji na hrvatskih tleh, na Primorskem na slovenskih tleh.

ODGODITEV VPOKLICEV ČRNOVOJ-
NIKOV OD 15. JULIJA NA 15. AVGUST.

Domobranksko ministrstvo je izdalo naslednji razglas: V pozivnem razglasu z

Saj veste, kako pravi Schiller: »Denn mit des Geschickes Mächten ist kein ew'ger Bund zu flechten, und das Unglück schreit tet schnell...«

Pozdravite mi vse tovariše preiskreno! Radoveden sem, kako je kaj v Ljubljani — po Binkoštih!? Pošta, ki smo jo včeraj dobili, je še vsa od prvih dni maja. O vojni z Italijo smo zvedeli koj drugi dan. Vipavske črešnje so jim nemara zadišale!

Na severnem bojišču, dne 27. maja 1915.

Otrok in vojna.

Nam otrokom, ki smo zrasli v velikem mestu, je bil velik praznik vsak četrtek dopoldne, ko so se po široki ulici vračali vojaki z vezbanja. Stopali so po taktu vesele koračnice, ki je radostno pospeševal bite naših razburjenih mladih src. Veliki vojaški boben je vozil majhen konjiček, ki je bil predmet naše največje pozornosti in ljubezni. Ko smo se šli konje, je bila največja čast in tudi največja kariera za vsakega, če je bil vojaški konjiček, ki vleče boben. In tudi še v poznejših letih, ko smo že odrasli otroškim

dne 12. junija za avstrijske črnovojniške obvezance letnikov 1878, 1879, 1880, 1881, 1882, 1883, 1884, 1885 in 1886, ki so bili pri ponovnem prebiranju spoznani za sposobne, na 15. julija določen termin za odhod pod orožje, se odgodi za en mesec, tako da morajo ti črnovojniški odriniti pod orožje namesto 15. julija dne 15. avgusta. — Ta odredba brezdvomno pomore, da se letošnja žetev čimprej pospravi, in jo bodo prizadeti krogi vsekakor toplo pozdravili.

DUHOVŠČINA IN VOJNA.

V italijanski armadi služi, kakor poroča »Giornale d' Italia« nad 18.000 duhovnikov. 700 jih je zaposlenih pri dušnem pastirstvu, 1000 pri saniteti, ostali se nahajajo na fronti kot navadni vojaki. Papeževa nobelgarda je deloma že na fronti, deloma še čaka na vpoklic pod orožje.

UGODNOSTI ZA PROSTOVOLJSKIM STRELSKIM ZBOROM PRIPADAJOČE OBRTNE VAJENCE.

S cesarsko naredbo od 17. maja 1915, drž. zak. št. 127, se je določilo, da je učna doba onih vajencev, ki so bili povodom sedanega vojnega stanja pred naborno starostjo kot črnovojniški obvezanci poklicani v črnovojniško službovanje, smatrati za končano, ako ima vajenec tisti dan, ko je odrinil k vojaškemu službovanju, za sabo najmanj dveletno učno dobo. Ker se je od več strani izražal dvom o tem, da li tudi oni vajenci, ki pristopajo prostovoljskim strelskim zborom, uživajo to ugodnost, so dobile v poštev prihajajoče oblasti navodila, da se mora službovanje prostovoljskim strelskim zborom pripadajočih vajencev tedaj smatrati kot črnovojniško službo, ako so bili ti zbori v resnici pritegnjeni k črnovojniškemu službovanju. V tem slučaju veljajo, ako so dani vsi drugi predpogoji, določbe cesarske naredbe tudi za one obrtne vajence, ki pripadajo prostovoljskim strelskim zborom.

ŽENSKO KOT VARUHINJE.

Ženske so potom zakona dobile sedaj pravico, da smejo biti same varuhinje svojih in tujih otrok. Na tisoče žen je zaradi vojne izgubilo moške in bodo morale sedaj same skrbeti za preživljanje in vzgojo svojih otrok. Seveda jim je treba centrale, kjer bi kot zakonite varuhinje lahko vprašale za svet in pouk v vseh varuških zadevah. A tudi za nezakonske otroke je treba skrbeti, zakaj njihove matere so redkokdaj v položaju, opravljati varuške posle. Na Dunaju so ustanovili posebno organizacijo, ki pojde ženam-varuhinjam v vseh stvareh njihovega novega poklica na roke.

ZNAMENIT GOVOR ČEŠKEGA NAMESTNIKA.

Te dni se je vršilo v Pragi zborovanje čeških okrajnih zastopstev. Ob tej priliki je imel namestnik grof Coudenhove znamenit govor, iz katerega posnemljemo nastopne markantne izjave: »Po zmago-

igram, nas je prevzemala neka posebna nežnost, kadar smo se spomnili malega, potrpežljivega ponija.

Živeli smo v mestu z vojaško posadko, in vendar je vsak vojak na ulici zbujal našo pozornost. Danes prihaja vsaka vas v stike z vojaštvom, in današnji kmetiški otroci vedo več o vojaki, kot smo pa pred leti vedeli mi v mestu. In če so vse nitke njihovih sanj zvezane z vojaštvom, je to le zato, ker resničnost sama podpira njih domišljijo in jo bogato oživlja.

Naša vas leži uro hodá od mesta, a v kljub temu so vaški otroci malo vedeli o mestu in o življenju v mestu. Samo časih ob sobotah so jih matere jemale s seboj na trg, in tako so poznali v mestu le one ulice, po katerih so hodili in potem široke trge. O mestu so vedeli malo, jako malo. Toda navadili so se srečnega občutka, da morejo hoditi v praznični obleki, navadili so se tega prazničnega občutka, ki jim ni dal notri v gostih gručah ljudstva, da bi pozabili sami sebe, in vračali so se, kakor običajno, iz mesta ter nosili s seboj zopet nekaj preprostih dojmov. Če so ugledali vojaka, so se gotovo ozirali za njim. Vojna pa jim ni dala več dojmov, več poznanja vojaškega življenja, nego vse mesto.

In pri tem jim ni niti teba utrudljive hoje v mesto. Prileti popoldne iz šole in

vitih bojih nam nastane nova Avstrija, ki bo vsem tistim, ki so ji zvesto stali ob strani, nudila svojo mogočno zaščito. Avstrijska država je pod preslavnim žezlom habsburškega plemena nastala iz potrebe svojih plemen po skupnem varstvu in skupnem razvoju moči nasproti vnanjim sovražnikom. Ta država dovoljuje svojim narodom svoboden razvoj in uveljavljanje, dovoljuje njihovemu narodnemu gospodarstvu vse prednosti, ki izhajajo iz nje položaja kot velesile; omogoča državljanu, da more, v ljubezni vdan svojemu narodu, pospeševati nje razvoj in povzdigo. Tudi po srečno doseženem častnem miru ne bo treba nobenemu plemenu, živečemu pod žezlom Avstrije, biti v skrbeh, da bi bil oviran v svojem narodnem življenju, v svojem kulturnem razvoju.

TRGOVSKI TEČAJI ZA ČASTNIKE IN PODČASTNIKE, KI SO NEZMOŽNI ZA VOJNO.

Vojno ministrstvo je odredilo, da se vrše za častnike učni tečaji v bančni in zavarovalni vedi ter trgovski tečaji za podčastnike, ako niso več zmožni za vojno. V Gradcu bodo poučevali profesorji c. kr. trgovske akademije po učnem načrtu, ki se dostavi vsakemu udeležencu. Tečaji imajo namen, dati znanje iz najvažnejših trgovskih strok ter tako omogočiti invalidnim vojakom nov poklic pri bankah, zavarovalnicah in trgovskih podjetjih. Tečaji trajajo šest tednov, po katerem času je treba napraviti izpit. Vsi tečaji so brezplačni in tudi za izpite odpadejo pristojbine. Priglasiti se je pri nadomestnih četah in poveljstvih itd., kjer se lahko vpogledajo tudi natančnejše določbe o učnem načrtu. V prvi vrsti se ozira na aktivne častnike in podčastnike, dalje na take v rezervi, ki so zaradi vojne postali nesposobni za izvrševanje prejšnjega civilnega poklica.

ZA »RDEČI KRIŽ«.

General konjeništvá nadvojvoda Franc Salvator.

c. in kr. generalni inšpektor prostovoljne zdravstvene službe.

Avstrijskim narodom!

V tem trenutku, ko dvoglavni orel po desetmesečni brezprimerni borbi z neupognjeno močjo in jeklenim pogumom vzdiga svoje mogočne noge na nove odločilne udarce, da uniči svoje dosedanje sovražnike, nam Italija, ki je celih 33 let uživala dobrote za to deželo blažene zveze z našo drago domovino, zavratno napove vojno.

Naši slavni armadi, v katere vrstah se narodi avstrijski prekašajo v heroičnih krepostih, se bližajo novi boji!

V zvezi z Nemčijo, našo drago zaveznico, v trdnjem zaupanju v Boga, v svesti si pravične stvari in svoje moči, se slavno razreši tudi ta nova naloga!

Narodi avstrijski!

Zaradi Vašega domoljubnega požrtvovalnega mišljenja so »Rdečemu križu« doslej dospeli bogati darovi, ki so mu omogočili, da je olajšal marsikatero rano, ki nam jo je vsekala vsiljena vojna, da je ozdravelo mnogo Vaših sinov, ki so krva-

glej, v dolgih vrstah prihajajo vojaki iz mesta na vežbo. Koraki njihovih vojaških črevljev preglašajo lačne želodčke. Otroci ne razmišljajo dosti, temveč derejo s knjigami pod pazduho za njimi in postavljajo es okolo njih v majhnih gručah. In poleg tega se ob tej priliki uče — nemški. Ko bi jim v šoli obljudljali nebeško kraljestvo za nemški prevod besede »kruh«, vam ga ne povedo. Toda »hap-taht«, »rehešav« in druga vojaška povelja znajo vsa in jih tudi dobro razumejo.

Oči jim žare, lica gore. Daleč tja za vas spremljajo vojake. In ti so tuji vojaki, nepoznani. Jeseni so odšli odtod znani vojaki, njihovi očetje, strici in bratje. Sme-li so si natikati njihove čepice na glavo in smeli so si celo pripasati njihove bajonete. Prej so se motali po njihovih sanjah vse drugi junaki, razbojnik, vitezi in indijanski poglavarji, tedaj pa so posadili na najvišje mesto v svojih sanjah svoje lastne očete in brate. Oni, ki ni imel očeta vojaka, se jim je zdel vreden obžalovanja. In čimbolj so jokale matere in vile roke, tembolj so se jim pletle njihove sanje okolo njihovih očetov. In s kakim veseljem so potem prinašali zelenja in cvetja na vozove, ki so se na njih vojaki odpeljali iz vasi. S kakim ponosom so potem gledali za njimi.

veli na polju časti, in bili nanovo uvrščeni v armado — invalide pa usposobiti za koristne ude človeške družbe!

V polni zavesti velikodušnosti vseh narodov naše domovine apeliram na zavednost Vaše patriotične dolžnosti s

prošnjo,

da tudi nadalje kar najiskreneje pospešujete človekoljubno delovanje avstrijske družbe »Rdečega križa« in s tem uresničite našega veličastnega vladarja

Njegovega Veličanstva cesarja in kralja

geslo

»Z ZDRUŽENIMI MOČMI«

v obrambo domovine, v prid armade, Vaših očetov, sinov in bratov.

Na Dunaju, meseca maja 1915.

Nadvojvoda Franc Salvator,

general konjeništvá, generalni inšpektor prostovoljne zdravstvene službe in protektor namestnik avstrijske družbe »Rdečega križa«.

DELO SLOVENSKEGA UČITELJSTVA ZA »RDEČI KRIŽ«.

Šolska deca s Kontovela in Proseka nabrala 5 K; učenci slovenske ljudske šole v Rojanu 10 K; učenci slovenske mestne šole na Vrdeh 4 K 75 vin.; učiteljica Tonica Kračmanova in Zinka Fabjanova v Št. Lenartu pri Laškem trgu za maj po 2 K = 4 K; šolsko vodstvo v Tribučah pri Črnomlju zbirko 10 K 65 vin.; učiteljica Berta Veider v Domžalah zbirko otrok 9 K 2 vin.; zbirka učnega osebja na slovenski trgovski šoli v Ljubljani 100 K; učitelj Leo Pibrovac iz Jesenic na Gorenjskem 131 K; drugi razred ljudske šole v Spodnji Šiški 4 K 20 vin.; šolsko vodstvo v Št. Gotardu pri Trojanah 5 K 11 vin.; učiteljica Tonica Kračmanova in Zinka Fabjanova v Št. Lenartu pri Laškem trgu za junij 2 K = 4 K; zbirka šolskega vodstva v Krtini 6 K; zbirka ljudske šole Šmarje-Sap 5 K; darilo šolskih otrok v okrajnem glavarstvu Kranj 681 K 83 v.; zbirka ljudskih šol v okrajnem glavarstvu Logatec 582 K 26 vin.; zbirka ljudskih šol v okrajnem glavarstvu Radovljica 187 K 32 vin.; zbirka ljudskih šol v okrajnem glavarstvu Kamnik 171 K 74 vin.; zbirka ljudskih šol v okrajnem glavarstvu Kočevje 428 K 95 vin.; zbirka ljudskih šol v okrajnem glavarstvu Postojna 756 K 49 vin.; zbirka ljudskih šol v okraju Ljubljana 164 K 37 vin.; zbirka II. razreda ljudske šole v Vevčah 1 K 50 vin.; šolsko vodstvo v Dolu pri Litiji 6 K 20 v.; zbirka šolskega vodstva v Polhovem Gradcu pri Ljubljani 21 K 52 vin.; mestni magistrat ljubljanski zbirko šol 478 K 8 vin.; učenci v Lehnu pri Ribnici (za oslepljene vojake) 12 K 66 vin.; skupaj 3292 K 5 vin.

V zadnji številki izkazanih K 26.393-67
Danes izkazanih K 3.292-05

Doslej nabranih K 29.585-72

Prosimo nadaljnih obvestil, oziroma izpopolnil dosedanjih izkazov!

Tudi njihov okus je v znamenju vojne. Kot posledice žepnih eksekucij leže v mojem učiteljskem predalu: izstreljeni patroni, slike vojakov, izrezki ilustriranih časopisnih prilog. Pri vojaki na slikah so beležke, kakor na primer: »To je Francelj« itd. Otroška domišljija vidi povsod znana lica in za to, da je na sliki njihov oče ali brat, bi stavili brez obotavljanja svojo glavo.

Otroci imajo tudi zveze s strelskimi zakopi. Dogaja se, da pride učenček v šolo in nima peresnika. Joka se in se opravičuje:

— Pisal sem včeraj očetu, pa sem pozabil peresnik na mizi.

Pišejo očetu dopisnice. Misliti si je treba, kako sede naslonjeni na rožnobarvno dopisnico ter s trudom in težavo rišejo po njej okorne črke. Dogaja se tudi, da napravijo »packo« in potem z jezikom polijejo tak črni pečat. Toda to, kar bi bilo greh v zvezi, je očetu v strelskem zakopu ljubo kot spomin na ljubega otroka doma.

Ko opoldne prihajajo iz šole, srečavajo pismonošo. Drugače prihaja k njim samo parkrat v letu.

— Kdo se je pa vendar spomnil nas? — sta vselej povpraševala oče ali mati in sta začudeno obračala pismo v roki. To-

Mobilizirani tovariši - naročniki.

(Dostavki in popravki k uvodniku v 7. št., oziroma k članku istega naslova v 10. št.)

Štajersko.

44. Zupanek Rudoif, u. v. Nova cerkev p. Celju (v ruskem ujetništvu).

45. Kaffou Ignacij, nu. Št. Ilj pod Turjakom.

46. Wundler Makso, u. Laški trg.

47. Canjko Avgust, u. v. Loka p. Zsmu.

48. Bučar Alojzij, u. Zidani most.

Primorsko.

55. Doljak Valentin, u. v. Bate (v ruskem ujetništvu).

56. Prijatelj Josip, c. kr. vad. u. Gorica.

Po tej izpopolnitvi je torej danes naših naročnikov-vojakov:

s Kranjskega	51
s Štajerskega	48
s Primorskega	56
s Koroškega	1

skupno število 156

Slovenskim materam.

Pod naslovom »Hrvatskim majkam« je izdala sarajevska »Hrvatska Narodna Zajednica« patriotičen poziv, ki vsebuje zlatega pouka o dolžnosti matere v težkih časih. Podajamo ga tu, prirejenega za naše slovenske matere!

Na vas slovenske matere naslovljamo ta poziv. Največji del odraslih moških je zapustil svoje hiše, žene in deco, matere, sestre in brate ter so šli v boj, da branijo državo pred sovražnikom. Skoro pojdejo tudi oni, ki so še ostali, in ve, slovenske matere, boste morale same prevzeti nase težko skrb, da nam rešite in ohranite slovensko ime in slovenski narod.

Težka naloga je to, zato pa tudi dvakrat toliko častna. Mnogokrat je padala v naši minulosti taka dolžnost na naše matere in vsekdar so jo vestno izvršile.

Mnogokrat so nam bile opustošene naše vasi in mesta, ali naše matere niso obupavale, marveč so — kakor njihovi očetje, moške in bratje — izvršile svojo slovensko dolžnost. In kar mi, njihovi potomci, danes imamo, na tem se moramo zahvaliti njim.

In sedaj je prišla vrsta na današnje slovenske matere, da dokažejo, da so vredne hčere, žene in sestre svojih slovenskih očetov, mož in bratov, ki se junaški bore v današnji vojni. Slovenskih mater dolžnost ne sega na bojno polje, marveč je njihova dolžnost ta, da vredno vzgoje našo slovensko deco, našo slovensko bodočnost. Zato treba, da si je vsaka slovenska mati v svesti, da je Slovenka, česar se ne sme nikjer sramovati, nikjer zatajiti, marveč izpovedovati vsekdar odkrito in jasno. Kakor zavedna Slovenka bo vzgajala svoje otroke v slovenskem duhu, govorila bo z njimi in drugimi, prijatelji in neprijatelji, samo v slovenskem jeziku, učila jih bo, da se morajo vsekdar ponašati s slovenskim imenom in da ga

da danes pa mati nič ne vprašuje, kdo se je spomnil, saj dobro ve, da se je spomnil oni, ki misli ona nanj vsako sekundo. Željno sega po dopisnici in hitro prebira vrstice z očmi.

Otroci vedo, kako veselje napravlja doma taka dopisnica. Sami povprašujejo pismonošo, ali ni nič prišlo zanje. Pismonoša jim daje raznobarvne dopisnice, barve nežnosti in ljubezni. Na takih rožnobarvnih dopisnicah čestokrat sporoča mož, da je ranjen. Otroci večkrat čitajo materi te ljube rožnobarvne dopisnice, toda glas, s katerim čitajo: »Ranjen sem«, je tako nedolžen in tako brezskrben, kakor tedaj, ko čitajo v berilu, da je »konj največja štirinogata žival«. Mati zajoče, oni pa so popolnoma mirni. Če pa zajočejo z njo vred, jokajo le zato, ker jim je neprijetno in težko, ker joka mati. Pri tem pa ne mislijo na svojega očeta kot trpina, daleč od doma in domače ljubezni, temveč kot velikega junaka, obsejanega s sijajem vojne slave.

Kako življenje se zgradi na tem temelju sanj in sijaja?

A. T. v »Pravu Lidu«.